

נר לשולחן שבת

פרשת בלק

גליין 833 תשפ"ג

"הן עם כלביא יקום"
יתן לתרום להוצאת
הדפסת העלון
לע"נ ולהצלחה

"תמות נפשי מות ישרים". (כ"ג י')

מעשה נורא למתבונן

בשנת תשס"ד הלך לעולמו גאון וצדיק. עוד בחייו, קבוצה מתלמידיו התארגנה ורכשה חלקת קברים בהר המנוחות בסמוך לחלקת קברו. אחד מבני החבורה שהיה גם איש "חברא קדישא" טיפל בקניית הקברים ורישומם עבורם. אחד התלמידים, הרב קורנפלד - סבו של מספר הסיפור - הוסיף ושילם לו סכום נכבד כדי שקברו יהיה סמוך ממש לקבר רבו. לאחר מספר שנים, אחד מבני הקבוצה נפטר. והנה בהלוויה, רואה הרב קורנפלד לתדהמתו את אנשי ה"חברא קדישא" קוברים את חברו בקברו שלו, ליד הרב, אותו קנה בממון רב. לאחר הקבורה, אותו אחד שטיפל בקניית הקברים ניגש אליו, ומבלי להתבלבל נתן בידו מעטפה עם כסף, באומרו: 'הנה לך הכסף ששילמת על המקום...'

התברר שאותו נפטר נתן לו מן הצד סכום כסף כדי לקבל את המקום הנחשק ליד הרב שלהם. הרב קורנפלד היה המום, אלא שבגדלות נפש שקשה לתאר במילים ניגש לקבר הטרי, ואמר בשקט: "אני מוחל לך!". עברו חמש עשרה שנה מהויתור והמחילה על הקבר, שנת תשפ"ג, הרב קורנפלד נסע יחד עם משפחת בנו, להתארח בחג הפסח בישוב מירון. בערב שביעי של פסח, שעתיים לפני כניסת החג נפטר בפתאומיות. כיון שבמשך שנים הוא זיבר על זה שאחר פטירתו הוא מבקש לקוברו כמה שיותר מהר ולא להשתהות, קברוהו שם במירון.

למעשה נתברר שבאמת לא יכול היה להקבר בהר המנוחות!
(נר לשולחן שבת" מפני נכדו, ידידי הר"ה"ג יואל ה.)

"מתלמידיו של בלעם ... ורוה גבוהה ונפש רחבה". (אבות ה' י"ט)

אמר הגאון רבי בן ציון אבא שאול: "לפעמים אדם צריך לעבור לדירה מרווחת יותר. משל למה הדבר דומה, לילד שגדל וחייבים לקנות לו נעל גדולה יותר. אבל אל לו לראות בכך חזות הכל, חלום שהתגשם. כי ההנאה בעולם הזה באה על חשבון הנאת העולם הבא!"

טענו כנגדו: "הרי אמרו חכמים שדירה נאה מרחיבה דעתו של אדם... ענה להם רבינו: "לא עיינתם בדברי המהרש"א שם!"

וזה לשון המהרש"א (ברכות נז): מרחיבה, היינו שתהיה דעתו רחבה לחזר אחר תענוגי העולם הזה כמו שאמרו (אבות שם) בבלעם שנפשו רחבה, וקל להבין!"
(רבינו האור לציון" ח"ב)

"תמות נפשי מות ישרים" - מצא את ההבדלים:

תלמידיו של בלעם - תלמידיו של אברהם

כדי להמחיש באוזני תלמידיו עד כמה מאוסה הגאווה, חידד הסבא מנובהרדוק את הענין, באומרו, כי בעל גאווה מסוגל להלך על גג ביתו ואף ליפול מטה ולההרג, כל זאת למען יספרו אחרי מיטתו שהוא היה שקוע בלימודו ולכן נפל מן הגג...
(בית יוסף להבה")

אישה חכמה וצדיקה - הרבנית פראג, אחות מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך ציוותה לבני משפחתה שלא יאריכו בהספדים עליה. והוסיפה: "דעו, אם יאריכו, אני אקום ואלך..."
(נר" מהג"ר א"ט)

"הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא - כשהם עומדים משנתם שחרית, הם מתגברים כלביא וכארי לחטוף את המצוות..." (כ"ג כ"ד רש"י)

חרדת רבינו שלמה זלמן אויערבאך על שמירת ההלכה, גם בעת לחץ, הכל בהגיון הלכתי צרוף ומחושב מה נדחה מפני מה. היה זה בשנת תשי"ד, אביו, הגאון רבי חיים יהודה לייב חלה את חוליו האחרון. רבי שלמה זלמן בא לאחר תפילת שחרית לבקר את אביו ולסעודו.

השעה היתה סמוכה לסוף זמן קריאת שמע, הבחין רבינו כי בבית ישנים עדיין כמה מבני משפחתו. הוא נתקף חלחלה עמוקה, התרעם מאד ועורר אותם שיקראו מיד קריאת שמע. והנה כאשר אחד מהם חיפש את כיפתו, זיזרו רבינו ופקד עליו בהרמת קול: "אפילו ללא כיפה, עוד רגע קט יחלוף הזמן..." (יחזו נמותיקים" וכן הורה מרן החזו"א שיקרא מיד ק"ש בלי נטילת ידים ובלו ברכת התורה)

הראשון שהביא נוסח "מודה אני" המקובל לאומרו בבוקר היה רבי משה מכיר, מרבני עיר הקודש צפת בדור דעה, ראש ישיבת "עין זיתים", בספרו "סדר היום":

כשאדם מתעורר משנתו ולבו אומר לו לקום, אין להתרשל בדבר אלא יקום בזריזות ויאזור חיל קודם שיתגבר עליו יצרו בטענות ותואנות לבקש ממנו שלא יקום ויתחכם עליו.

אף אם יהיה לו לטורח מצד כבדות הגוף ועצלותו, ישים מגמתו רצון ה' ... והמתלמד בדרך הזה ארבעה או חמישה ימים לא יכבד עליו ולא יהיה לטורח, אדרבה, הבא להטהר מסייעים אותו ויהיה לבן חיל ... ובקומו יאמר "מודה אני".

מה עוד אפשר לעשות בבוקר? מתוך שיחת קודש של האדמו"ר ה"ישועת משה" מוויז'ניץ, שבת תשכ"ט, בהיותו מכהן כרב השיכון עצתי: זמנים רבים יש במשך היום בהם אפשר לחטוף כמה דקות לחזור על הנלמד.

במקרה שיש איחור בהתחלת תפילת שחרית, אין לשהות באפס מעשה ולהסתכל אנה ואנה, אלא יעיין בספר, והחכם עיניו בראשו לנצל דקות אלה, ואף אילו לא יספיק בזמנים אלה אלא חמש שורות ואפילו שורה אחת גם כן הדבר כדאי! למען סבר את האוזן עד כמה אפשר להספיק בזמנים קצרים אלה אתן לכם כמה דוגמאות: היום בבוקר שבת קודש ירד גשם שוטף שגרם להתעכבות בליווי החתן לבית המדרש. בזמן הזה הספקתי קרוב לדף גמרא, אמנם לא דף ארוך, אך כל דבר רוחני שרוכשים הוא עסק כדאי!

אמש, בליל שבת התאחר ה"באטע" בחצי שעה, ובמשך זמן זה למדתי יותר מעמוד גמרא. יש עוד דוגמאות רבות, למשל, בעת קריאת התורה, בהפסקות.

ומן הפרט תלמדו על הכלל, לנצל את הזמן שלא לאבד אפילו דקות אחדות לריק, העיקר לשמור על הזמן שלא יעבור באפס מעשה ובבטלה.
(דברות קודש" גליין ת"מ תשע"ה)

"ויקם בלעם בבוקר". (כ"ב י"ג) יש דורשים לטובה ויש לגנאי...

כתב ה"אור החיים" הקדוש: אולי לפי שזו היתה בשורה רעה להם, לא רצה בלעם לגלות להם בלילה והמתין לבוקר ...

או אפשר שדיבר הכתוב בגנות בלעם, ששלחם מהר כדי שימהרו לשלוח אחרים נכבדים, שהיה רודף כבוד. או להודיע צרות עינו, שמייהר לשלחם קודם הגעת זמן האוכל. כי זה הרשע הוא מקור צרות עין, וקם בבוקר מוקדם לשלחם שילכו לארצם, כי חשש שיתעכבו ותהיה סעודתם עליו.

אמר רבי יוחנן: מברכתו של אותו רשע אתה למד מה היה בלבו. ביקש לומר שלא יהיו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות ולא ניתנה לו רשות, אמר "מה טובו אהליך יעקב". (סנהדרין קה)

"מה טובו אהליך יעקב" - מ' גדולה - למה - בתי כנסיות ובתי מדרשות שלומדים בהן התורה שניתנה לארבעים יום".
(ליקוט מדרשי תימן "תורה שלמה" ועיין "מנחת ש"י" ר"מחזור ויטרי" עמ' 683)

סיפר הגאון ר' ישראל בונדהיים: "התרומה הראשונה ליסוד ישיבת 'קול תורה' הגיעה מהגאון רבי ברוך קונשטט. וזה סיפור מעניין ביותר: הגאון רבי יחיאל מיכל שלזינגר פגש בירושלים את הגאון רבי ברוך קונשטט והציע לו לייסד ישיבה לצעירים. הרב קונשטט הביע את נכונותו להצטרף. כמה ימים אחר כך בא הרב קונשטט עם תרומה, אני לא בטוח אם מאה או מאתיים דולר, שהיו אז דמי מחיה לשנה. הרב שלזינגר היה המום, ושאל: "מאיפה הכסף הזה?!" אמר הרב קונשטט: "את הכסף קיבלתי מאחד מבני קהילתי מפולדא". הרב קונשטט היה דיין וראש ישיבה בעיר פולדא. אותו בעל בית שלמד אצל הרב קונשטט, הגיע לאמריקה ושמע כי רבו זכה לעלות לארץ ישראל, שלח לו סכום כדי שיוכל להתבסס.

הרב שלזינגר לקח את הכסף. זה היה הכסף הראשון ליסוד הישיבה. לאותו בעל הבית קראו מקס שטרן. חלפו שנים ול"קול תורה" הוקם בנין של קבע, מתרומתו של מקס שטרן. המשין הרב בונדהיים וסיפר: "תמיד קינאתי בו שהוא הקים בנין כל כך מפואר לישיבת 'קול תורה', במה הוא זכה לכך? אני חושב כי מקס שטרן זכה לכך, מכיון שהתרומה הראשונה ליסוד הישיבה ניתנה מכספו, אמנם הוא לא התכוון לכך, אלא לתמוך ברב קונשטט, אך סוף סוף ניתן ליסוד הישיבה, מצוה גוררת מצוה". (גליון "כולם נקבצו באו לך")

תמוז שנת ס"ד - בדבר בית כנסת ישן שעל כתליו כתובים ומצויירים פסוקים וברכות עם שמות קודש. עתה באה פקודה מהממשלה לשפץ את בית הכנסת ואם לאו יפקיעו את הבנין וישתמשו בו לצרכיהם.

אלא שבעקבות הוראה זו יהיה צריך לגרד את הסיד והשמות מהכתלים. הרב השואל דן בהלכות גרם מחיקת שמות קודש, וספקו של דוד המלך בזריקת החרס למים.

ה"אבני נזר" השיב: אם ברור שעל ידי העבודה ימחקו או ישברו השמות אסור, ואפילו אם זה רק ספק, כיון שזה באותה שעה שקולף והוי כמאבד בידים. אכן אם אינו פסיק רישא מותר. על כל פנים על ידי גוי מותר. ומה שהגוי עושה לא נחשב בזיון, כיון שהישראל לא עושה זאת בעצמו.

ועל מקום השמות שנקלפו מותר לטוח סיד חדש. ואינו דומה למה שאסור לכתוב בספר תורה על מקום שנמחק שם קודש, כי בספר תורה הקלף טפל לתיבה שנכתבה עליו ואין מורידים אותו מקדושתו, אבל כאן הסיד נועד לייפות את הכותל ואין הכותל טפל לסיד.
(יו"ד סי' ש"ע ועיין "שואל ומשיב" קמא ג' קמ"א)

כבוד בית הכנסת - לא במחיר הזה!

את בית הכנסת שיועד למרן ה"חזון איש" בנה ר' יחיאל לדרמן יהודי יקר בעל אמצעים. עם הזמן דבק בו שמו של המייסד והוא מכונה בפי כל "בית הכנסת לדרמן".

ר' יחיאל היה מסור לבית הכנסת ואף טרח על נקיונו במו ידיו. בהקשר זה ידוע מעשה נורא המלמד על חומרת עוון ביטול תורה. מספר שנים אחר פטירת ר' יחיאל שלח מרן הסטייפלר אל הגאון ר' נתן קופשיץ, לימים מרבני בית שמש וביקשו כי ימחול לר' יחיאל...

התברר כי בבחרותו למד רבי נתן קופשיץ בבית הכנסת ור' יחיאל ביקשו לצאת, כדי שיוכל לנקות כראוי. אחר פטירתו בא לדרמן בחלום אל הסטייפלר באומרו שהמאורע טורד את מנוחתו. בעקבות זה רבינו הורה לו לומר בפה כי הוא מוחל לר' יחיאל לדרמן על ביטול התורה שגרם לו!
(בית אמ"י)

"וירא פינחס ... ויקם מתוך העדה ויקח רמה בידו" - סיכן רמ"ח אבריו, לא חס על עצמו ועשה מעשה הקנאות להצלת ישראל. (כה"ז)

מסירות נפש להצלה

הרבנית זהבה גולדה לוי, אשת הגאון רבי שמחה שלמה מיצתה את כוס התרעלה תחת הצוררים הנאצים במשך כחמש שנים. זכתה למסור נפש בשנות הזעם עבור הנזקקים שנטו למות, והיתה חולקת את פת לחמה עם הרעבים ממנה, אע"פ שידעה ש'פת לחם' פירושו 'חיים', למרות גילה הצעיר הצליחה להתנשא מעל יצר החיים הטבעי שכופה את האדם לדאוג להישרדותו שלו, ולהסתכן בנפשה עבור זולתה.

בשנה הראשונה למלחמה, חלה אביה, רבי פישל הכהן בטיפוס. העבירו אותו הארורים לבית החולים ב'גטו הקטן', גטו הנידונים למוות של לודז', ממנו יצאו אקציות תכופות.

איש מיושבי הגטו הגדול לא ההין להסתכן בנפשו ולעבור את הגשר המחובר בין הגטאות והמוקף בשמירה צפופה. אולם הילדה זהבה גולדה עשתה זאת יום יום, היא השיגה בדרכים פתלתלות כוס חלב טרי תמורת מנת לחמה הדלה!

יום יום היא עברה במסירות נפש את הגשר הנורא לעבר בית החולים של חולי הטיפוס המדבקים והנידונים למוות בשביל להשקות את אביה בכוס חלב טרי!

מה מאד נפלא הדבר, שזכתה כעבור שנים להיכנס לביתו של רבי אריה, שאף הוא היה בעל מסירות נפש, ונכנס לבתי חולים מדבקים, סיכן עצמו כדי להציל אחרים!
(שמוחת שלמה" מטו"מ)

היה זה בתחילת ימי שלטון הקומוניסטים בברית המועצות. בתקופה סוערת זו נסע הגאון רבי אברהם קלמנוביץ ברכבת. יחד עימו נסע מלמד שלא היו לו הניירות האישורים הדרושים הנחוצים על פי החוק, היתה זו סכנה גדולה לנתפס בלעדיהם, היו יכולים לירות בו במקום, באשמת חתרנות, ריגול וכדומה. תמה עליו הרב קלמנוביץ, איך הוא מרשה לסכן את עצמו, הרי זה ענין של חיים ומוות!! ובאמת עלו ביקורת צבאית ברכבת ותפסו את המלמד, היכו אותו באכזריות וסחבו אותו למאסר. קם רבי אברהם קלמנוביץ להגן עליו והצליח לשחרר אותו מידם. אלא שבמקומו תפסו אותו על שהגן על המלמד ואסרו אותו בבית סוהר קשה מאד והעמידוהו למשפט. הסכנה היתה גדולה מאד.

בעת שהיו השופטים עוסקים בדינו לכאן ולכאן, נכנס יהודי מראשי האדומים בעיר, הוציא את אקדחו, מילא את מחסניתו בכדורים ופנה אל השופטים: "מה אתם עוסקים כאן בשטויות, הרי זה רב יהודי פרזיט, הבה נהרגנו, מי יתבע את דמו!"

תיכף ניגש מולו להוציא לפועל ולהורגו במקום. כיון שהסתכל עליו נרתע, שאלו לשמו והיכן רבנותו. אמר את שמו ושהוא הרב של רקוב. החליף אותו קומוניסט טעמו ואמר להצילו.

היה זה נס - והוא על ידי מעשה שהיה. לפני שנים התקבצו בעירו רקוב חבורת "אידישע שקצים ושקצות" לחגיגה שלהם. הלכו גויים והטמינו חומר מרדני נגד הצאר במקום חגיגתם והטמינו את המשטרה לתפוס אותם על חם. אסרו את כולם בעלילה זו והיה להם משפט כבד מאד, מוות או סיביר.

היות שהוא הצלת נפשות לא הביט הרב קלמנוביץ על התנכרותם ליהדות. נסע למרחוק להשתדל להצילם. והעיד שהוא בתור רב העיר מכיר אותם היטב ומעיד שאינם שייכים לשום ארגון מורדים.

השופטים שאלוהו, אם הינו מוכן לחתום על הצהרת עדותו. והשיב בתוקף שבוודאי הוא מוכן לחתום. תיכף אמרו לו, אם כך אתה אחד מהם, גם אתה מורד בצאר ואסרו גם אותך.

לאחר מספר ימים בבית הסוהר, נתנו לו את האפשרות לחזור מחתימתו ויוכל לצאת לחופשי, אך הוא אמר להם בתקיפות: "אשב כאן ולא אחזור מדברי!"

כיון שראו את מסירותו, השתכנעו בכנות דבריו ושחררו את כל בני החבורה. והרשע הקומוניסט הזה היה ממשפחת אחד מהם, ולכן הציל אותו.
(קולמוס הלב" - כתבי הגר"א קלמנוביץ)